

Gudstenestereforma - tekstbok

Merknader frå kyrkjemøtekomiteen og Kyrkjemøtet sitt vedtak

Komiteen viser til saksutgreiinga og det omfattande arbeidet som er gjort med utarbeidinga av ny tekstbok for Den norske kyrkja. Utprøvinga og høyringa har saman med det offentlege ordskifte og andre innspel, medverka til kvalitetssikring av eit viktig og omfattande arbeid. Komiteen vil samstundes understreke kor stor betydning teksttrekkjene har for kyrkje og samfunn og har store forventningar til innføringa av ny tekstbok.

Komiteen sluttar seg til hovudlinene i saksframstillinga, men vil framheve følgjande punkt og kome med nokre utdjupande kommentarar og endringar.

Hovudtema 1 Prinsipp som ligg til grunn for tekstboka

Komiteen viser til det grunnlaget som vart lagt i utgreiingsarbeidet for ny tekstbok gjennom KM si handsaming i sak 09/06 "Valg av hovedprinsipp for nye teksttrekker." Komiteen gleder seg over at ein større del av det bibelske materiale vil kome til uttrykk i gudstenestefeiringa gjennom tre teksttrekkjer i staden for to rekkjer, slik Kyrkjemøtet i 2006 la til grunn for det vidare utviklingsarbeidet. Komiteen viser til at Bibelselskapet vil lansere ny Bibelomsetjing hausten 2011 og rår kyrkjelydane til å bruke dei høva som ein ny Bibel og ei ny tekstbok gir for å auke bruken og merksemda rundt Bibelen. Komiteen understrekar også at evangelieteksten har ein konstituerande funksjon for tekstsamansettinga og er gudstenesta sitt sentrum. Forslaget i hovudgudstenesta om at kyrkjelyden sit under dei to første tekstlesingane og reiser seg og syng t.d. eit halleluja vers når evangelieteksten skal lesast, underbyggjer dette.

Komiteen har drøfta kva ein forstår med tre rekkjer og ser at framlegget har freista å balansere ivaretakinga av viktige tradisjonar i kyrkjjas arv, samstundes som ein har freista å hente inn fleire tekstar i ein nyskapande dynamikk. Komiteen vil streke under at dei tre rekkjene har same status, og at alle rekkjene vil ivareta djupna og kjernen i det som uttrykkjer bodskapen til kyrkja.

Komiteen har drøfta spenninga mellom p.d.e.s. fokuset på sentrale tekstar som vert gjenteke fleire gonger og p.d.a.s. ønsket om at tekstboka skal representere ei stor breidde av tekstar. Nokre har framheva at det breie utvalet av tekstar som ligg i det å ha tre teksttrekkjer kan medføre at sentrale evangelietekstar for sjeldan vert lesne. Det at mange menneske ikkje går i kyrkja regelmessig, aukar sårbarheita i dette. Komiteen er blitt bedt om å vurdere dette prinsippet og å leggje fram forslag til at fleire sentrale evangelietekstar kan lesast i fleire rekkjer.

Komiteen viser til omfattande drøftingar av dette då vi fekk nye teksttrekkjer i 1977. Ein innførte då tre tekstar til kvar gudsteneste, med ei første lesing frå Det gamle testamentet. Då vart det slutt på at evangelieteksten i første rekkja alltid vart lesen. Kyrkjemøtet si handsaming av hovudprinsippa for nye teksttrekkjer (KM 09/06) støtta utarbeidinga av ny tekstbok med tre fullstendige rekkjer og at dette ville gi eit breiare tilfang av bibeltekstar enn det ein har i dag. Høyringa på tekstboka gir også støtte til det prinsippet som er lagt til grunn for utarbeiding av ny tekstbok: 82 % sa seg samde i dette.

Komiteen viser til at breidda i kyrkjeåret gir god konsentrasjon rundt dei sentrale tekstane i evangelia. Komiteen viser til forslaget om at det vert utarbeidd ein minikanon, og meiner denne møter behovet til gjentaking av sentrale tekstar. Komiteen deler også KM-06 si forståing av ein omarbeidd nordisk modell og at namnet på boka skal vere ”Tekstbok for Den norske kyrkja.”

Komiteen sluttar seg til tilrådinga om at søndagane i kyrkjeårstidene vert kalla ”i” i staden for ”etter”, t.d. ”i påsketida”, t.d. 2. søndag etter påske vert til 3. søndag i påsketida . Dette er med på å styrke medvitet om kyrkjeåret.

Komiteen går også inn for nemninga ”treeiningstida” som ny nemning på tida etter pinse. Dette vil vere med på å skape medvit om eit halvår forankra i trua på den treeinige Gud.

Komiteen sluttar seg til prinsippet om at kyrkjeårsdagane kjem til syne utan særskilde tematiske overskrifter, og at ein har valt ut tekstar frå GT og NT som opnar for gode samspel mellom tekstane.

Komiteen sluttar seg til det som er skrive i sakshandsaminga om inkluderande språk / tekstutval og oppmodar om at ein held fast på dette når tekstane skal innførast i kyrkjelydane.

Komiteen sluttar seg til saksframlegget om justert start og omstokking av subjekt og verb slik at ein får ein inngang til lesinga som gir god mening. Komiteen vil samstundes framheve at desse endringane vert gjort slik at dei ikkje fører til endra forståing av innhaldet i teksten.

Komiteen støttar dei forslaga om prinsipp som ligg til grunn for tekstboka.

Hovudtema 2 Forteljing og poetiske tekstar

Komiteen sluttar seg til høvet å bruke poetisk tekst og oppmodar Kyrkjerådet til å vidareutvikle dette materialet.

Komiteen sluttar seg med glede til rekkja med forteljingstekstar, og ber om at det vert utvikla idé- og metodemateriell til bruken av desse forteljingstekstane.

Hovudtema 3 Bots- og bededag

Komiteen ser at det er gode grunnar for både å halde fast Bots- og bededag på den noverande plasseringa som siste søndag i oktober og som ny plassering på 20.søndag i

treeiningstida.

Samanhengen mellom bots- og bededagen og helgemesse er særnorsk. Nokre vil halde på bots- og bededag der han er i dag og argumenterer for dynamikken mellom Bots og bededag og Helgemessesøndag. Andre vil endre den gjeldande ordninga og argumenterer dels med at folk feirar minnedag denne dagen, og dels med korleis ein forstår "bot".

I høyringa var det fleirtal for forslaget i Framlegget: 60 % vil ha søndagen som 20. søndag i treeingstida, og 30 % vil halde på den noverande ordninga. Det kjem fram frå høyringa at to faste søndagar etter einannan vil fortrenge viktige tekstar. Det har også i utgreiinga av ei ny tekstbok blitt framheva at det er krevjande å ha to søndagar etter einannan som grip inn i ein viktig del av søndagane i treeiningstida og skyv bort einskildsøndagar slik at dei berre sjeldan vert feira. I Tekstboka frå 1977 har dette vore ei stor utfordring. Sentrale dagar som t. d. 23. søndag etter pinse, med m.a. barneevangeliet som preiketekst, har berre sjeldan vore i bruk då han har blitt trengt bort av kombinasjonen Bots- og bededag /Helgemesse. Konsekvensen av å halde Bots- og bededag på den noverande staden vil vere:

20. søndag vil falle bort 6 gonger på 30 år,

21. søndag vil falle bort 13 gonger,

22. søndag vil falle bort 14 gonger,

23. søndag vil falle bort 11 gonger og

24. søndag vil falle bort 10 gonger.

T.d vil teksten om den rike bonden falle bort tre av ti gonger i komande 30-års periode på grunn av Bots- og bededag, i tillegg til at han fell bort to gonger på grunn av Helgemessesøndag. Han vil altså bli lesen berre fem av ti gonger på 30 år.

Komiteen leverer ei delt innstilling på dette spørsmålet:

Eit fleirtal i komiteen (9) sluttar seg til vedtaket om at Bots- og bededag skal leggjast til 20. søndag i treeiningstida. Namnet på dagen vil då vere Bots- og bededag / 20. søndag i treeiningstida.

Eit mindretal (5) ønskjer å halde fast ved den noverande ordninga.

Om Bots- og bededag vert verande vert teksten på det som står oppsett på 20. s. i treeiningstida. Om Kyrkjemøtet konkluderer med at dagen vert ståande som søndag før Helgemessesøndag, ber komiteen om at tekstane i Framlegget på 20.søndag i treeiningstida vert flytta til Bots- og bededag og at det vert utarbeidd ei ny rekkje for 20. s. i treeiningstida.

Hovudtema 4 Presentasjon av kyrkjeårstidene og tekstane

Advent

Komiteen har drøfta dei innspela som kom om teksttrekkjene i adventstida. Adventstida står i ein klar historisk kyrkjeårstradisjon for søndagane i adventstida. På same tid er desember tydeleg prega av juleførebuing. Komiteen viser til at Framlegget har teke høgde for dette spennet og gjort vesentlige endringar i høve til tekstboka frå 1977. Særleg er dette uttrykt i endringane for 2. og 4.søndag i adventstida. Temaet for 2. søndag i adventstida er i tråd med kyrkjas historie, medan tekstutvalet er endra for 4.

søndag i adventstida. Tekstane på denne søndagen er heilt nye og har fått karakter av ei førebuing til jul. Denne dagen kjem ofte tett opp til juledagane.

Komiteen kjem med forslag til utarbeiding av ei tekstrekke for lysmesse i adventstida som kan supplere rekkjene for dei fire søndagane i adventstida.

2.juledag

Stefanusdagen har lengre historie som merkedag enn det juledagen har. I arbeidet har det vore drøfta om 2.juledag skal ha julepreg, eller om han skal ha preg av å vere Stefanusdagen.

Komiteen støttar forslaget om 2. juledag med fokus på martyrane og høve til å velje tekstar frå Juledag, dersom ein ikkje har hatt gudsteneste denne dagen.

Vingardssøndag

Hovudargumentet for å flytte denne er at openberringstida ofte vert svært kort. Ein går rett frå Kristi openberring til Kristi forklåring og Fastelavn. Framlegget - 2008 om å flytte Kristi forklåringsdag vart kritisert, og for å gjere openberringstida lenger, kjem Framlegg til ny tekstbok med forslag om at ein flyttar Vingardssøndagen til hausten.

Saksframlegget foreslo å plassere Vingardssøndagen som 12. søndag i treeiningstida. 12. søndag i treeiningstida kjem i overgangen august – september. Innafor krinsen av søndagar som har tema 11.-15. i treeininga foreslår komiteen 14. søndag i treeininga.

12. søndag i treeiningstida vil falle slik dei første 30 åra:

19/8 2012, 11/8 2013, 31/8 2014, 16/8 2015, 7/8 2016, 27/8 2017, 12/8 2018, 1/9 2019, 30/8 2020, 22/8 2021, 28/8 2022, 27/8 2023, 11/8 2024, 31/8 2025, 16/8 2026, 8/8 2027, 27/8 2028, 12/8 2029, 1/9 2030, 24/8 2031, 8/8 2032, 28/8 2033, 20/8 2034, 5/8 2035, 24/8 2036, 23/8 2037, 5/9 2038, 21/8 2039, 12/8 2040, 7/9 2041

Forslag til vedtak: Komiteen støttar framlegget om å flytte Vingardssøndag til 14. søndag i treeiningstida.

Pinseaftan

For å styrke pinsefeiringa ber komiteen om at det vert sett opp forslag til tekstar for pinseaftan. Det kan gjerne vere som ei rekkje.

Domssøndag

Tekstane denne dagen er sterke, og er med på å gi mening til søndagen. I fleire av våre søsterkyrkjer heiter denne dagen Kristi kongefest / Kristi kongedag.

Forslag til vedtak: Dagen endrar namn frå Domssøndag / siste søndag i kyrkjeåret til: Domssøndag / Kristi kongedag.

Gjennomgang av einskildtekstar

2. juledag tredje rekkje

Komiteen ber om at ein finn ein annan evangelietekst for 2. juledag tredje rekkje i staden for Matt 23,34-37.

4. søndag i faste: Visdomen

Komiteen har drøfta framlegget om å sette inn to nye tekstar, GT og NT på tredje rekkje 4. søndag i faste: Ordt 9,1-5 (Visdomsmøya ber inn til måltid) og Matt 11,16-19 ("Vi bles på fløyte...men Visdomen har fått rett, det syner gjerningane hans".)

Eit mindretal (2) støttar framlegget og eit fleirtal (12) går i mot. Fleirtalet argumenter med at ein ikkje vil miste Joh 6,24-36 som evangelietekst. Joh 6 er ein av fastetidens kjernetekstar. Om Matt 11 kjem inn i staden for, er det ingen tekstar om brød igjen på denne dagen, og i praksis er då siste rest av midtfastesøndagen borte. Komiteen meiner at tekstane som står i framlegget er godt eigna til 4. søndag i fastetida.

Ordtøketeksten er ein flott tekst om visdommen. Framlegget har henta inn ein annan tekst om visdommen på Juledag: Ordt 8,1-2.22-31.

Ein grunn for å knytte Visdomen til Joh 6, kan vere det siste verset: "men Visdomen har fått rett, det syner gjerningane hans." Ordt 9 (Visdomsmøya ber inn til måltid) har og ein del felles motiv med Jes 55,1-7 på 2. søndag i fastetida 3. rekkje, og kunne kome i staden, men då fell "Søk Herren medan han er å finne,..." bort.

Jes 55,1-3 er også sett opp på 3. søndag i openberringstida 2. rekkje. Der kunne Ordt 9,1-5 kome inn i staden, og stå saman med Op 22,16-17 om Anden og brura som seier "Kom!" og om livsens vatn, og Jesu samtale med kvinna ved brunnen.

Forslaget til vedtak: Salomos Ordtøke 9,1-5 kjem inn som GT- tekst 3.søndag i openberringstida 2.rekkje.

4. søndag i fastetida 2. rekkje og 2. påskedag 3. rekkje

Komiteen ber om at lengda på teksten frå 2. Kor 5,19-21 vert justert og at 2 Kor 5,14-18, vert eitt vers lengre.

Pinseaftan

For å styrke pinsefeiringa ber komiteen om at det vert sett opp framlegg til tekstar for pinseaftan. Det kan gjerne vere som ei rekkje.

Sinai-pakta er framme i 2 Mos 19,1-5 på 15. søndag i treeiningstida II og 2 Mos 20,1-17 på 11. søndag i treeiningstida II, Komiteen ønskjer at teksten om Sinaipakta også kjem inn på pinseaftan.

Treeiningssøndag 1. rekkje og 8. søndag i treeiningstida

Komiteen ber om at ein vurderer 5 Mos 6,4-9 (Du skal elske Herren din Gud) som tekst på treeiningssøndagen i første rekkje og finn ei høveleg stad for Jes 42,5-10 (Eit lys for folkeslaga).

Samstundes stryk ein 5 Mos 6,4-9 frå 8. søndag i treeiningstida og set inn ein høveleg tekst der.

15. søndag i treeiningstida, 2. rekkje

På 15. søndag i treeiningstida andre rekkje, vil komiteen utvide teksten frå GT 2 Mos 19,1-5 til 19,1- 6.

2 Mos 19,6: "De skal vera eit kongerike av prestar og eit heilagt folk for meg. Desse orda skal du tala til israelittene." Det høver seg at denne siste delen av Guds tale kjem med i teksten.

Kyndelsmesse

Komiteen ber om Sal 121,5-8 som poetisk tekst denne dagen.

Samefolkets dag

Komiteen peikar på at dette vil vere første tekstbok for Den norske kyrkja kor det er eigen tekstrekkje for samefolkets dag. Framlegget har henta innspel frå mellom anna Samisk kyrkjeråd og fagpersonar på samisk kyrkjeliv.

Olavsdagen / Olsok

Komiteen ber om at lova om kveitekornt lyder på Olsok. (Joh 12,24-26), og at denne teksten erstattar ein av dei oppsette evangelietekstane.

Joh 12,20-33 finn ein elles på Fastelavnssøndag 2. rekkje og Joh 12,12-24 kjem på Palmesøndag 1. rekkje.

Om denne teksten også skal inn på Olsok, ønskjer komiteen at han skal vere i 1. rekkje i staden for Joh 21,15-19 om *Jesus og Peter*, som også vert lesen på 2. søndag i påsketida 2. rekkje. Kveitekornteksten vil høve godt til GT- og epistelteksten som er satt opp.

Reformasjonsdagen 31.oktober

Komiteen foreslår at det vert utarbeidd eit framlegg til ei tekstrekkje for reformasjonsdag.

Namn på temadagar

Det er ein fordel at namna under temadagane har same form: For skaparverket, For kristen einskap, For rettferd og fred og For forfølgde.

Komiteen foreslår likelydande nemning for desse tekstrekkjene.

For forfølgde.

Komiteen har drøfta forslaget om kva ein skal kalle denne dagen. Komiteen går ikkje inn for formuleringa "For de forfulgte" då ei slik formulering lett skaper eit skilje mellom "dei" og "oss".

Forteljingar

Komiteen viser til den overveldande støtta framlegget om forteljingstekstane fekk i høyringa. Desse tekstane vil gjere gudstenestelivet rikare, ikkje berre for barn og ungdom, men også for vaksne.

Komiteen har følgjande forslag til nye forteljingstekstar:

Komiteen ber om at forteljinga om David og Goliat 1 Sam 17 kjem inn på 6. søndag i påsketida og ein tek ut den oppsette teksten til 6. søndag i påsketida frå 1 Krøn 28,1-21.

Komiteen går inn for Bryllaupet i Kana (Joh 2,1-12) som forteljingstekst og forteljinga om Jesus som stiller stormen (Luk 8,22-25).

Komiteen ber om at følgjande forteljingstekstar vert tekne ut:

Komiteen ber om at ein fjernar forteljingsteksten frå 6. søndag i openberringstida, Luk 12, 35-40 og den oppsette teksten til 6. søndag i påsketida frå 1 Krøn 28,1-21.

Andre forhold

Komiteen oppmodar om at tekstboka vert tilrettelagt for teiknspråk.

Komiteen har også drøfta forslag som har kome inn om utarbeiding av tekstar for husgrupper og liknande. Komiteen meiner at utvalet av tekstar gir høve til bruk i mange samanhengar, også desse.

Kyrkjemøtet sitt vedtak

1. Kyrkjemøtet vil streke under at ei ny tekstbok er viktig for Den norske kyrkja. Kyrkjemøtet viser til at tekstbok og ny bibelomsetjing kjem samstundes og vonar dette vil medføre fornya fokus på Bibelens vitnemål om Jesus Kristus.
2. Kyrkjemøtet ber om at framlegget til tekstbok, med dei endringane som er gjort greie for i komiteinnstillinga, vert sendt til Kyrkjerådet for å arbeidast vidare med i samsvar med sakshandsamingsreglane for liturgisaker og den prosedyren som Kyrkjemøtet har vedteke for gudstenestereformen.
3. Kyrkjemøtet sluttar seg til dei prinsippa som ligg til grunn for tekstboka og går inn for at ho vert kyrkja si tekstbok frå 1. søndag i advent 2011, med dei endringane som følgjer nedanfor.
4. Namn og kyrkjeårstider.
 - a) Kyrkjemøtet legg til grunn at søndagane i kyrkjeåret blir kalla **søndagar i** istadenfor den noverande nemninga **søndagar etter.**
 - b) Kyrkjemøtet legg til grunn at ein skal nytte namna **treeiningssøndag** og **treeiningstida.**
 - c) Kyrkjemøtet legg til grunn at følgjande søndagar vert gitt nye namn:
 - Romjulssøndag; tidlegare søndag etter jul
 - Søndag før pinse; tidlegare 6. søndag etter påske
 - Aposteldagen /6. søndag i treeiningstida
 - Vingardssøndag / 14. søndag i treeiningstida
 - Bots- og bededagen / 20. søndag i treeiningstida
 - Domssøndagen / Kristi kongedag
 - d) Kyrkjemøtet legg til grunn at temadagane får dei namna som er foreslått i Framlegget.
5. Flytting av dagar i kyrkjeåret
 - a) Kyrkjemøtet ønskjer at Bots- og bededag vert flytta til 20. søndag i treeiningstida.
 - b) Kyrkjemøtet ønskjer at Vingardssøndagen vert flytta til 14. søndag i treeiningstida
6. Endringar og tillegg i tekstrekkeane.
 - a) Kyrkjemøtet ber om at det blir sett opp tekstrekkear for Lysmesse i adventstida.
 - b) 2. juledag, 3. rekke: Kyrkjemøtet rår til at Matt 23,34-37 vert erstatta med ein annan tekst
 - b) 4. søndag i fastetida/2. påskedag: Komiteen ber om ein 4. søndag i fastetida, 2.

rekke, les 2 Kor 5,18-21, og at ein 2. påskedag, 3. rekke les 2 Kor. 5,14-19.

b) 3.søndag i openberringstida 2. rekke: Salomos Ordtøke 9,1-5 kjem inn som GT-tekst.

c) Pinseaftan: Kyrkjemøtet ber om at det vert sett opp ei tekstrekke for denne dagen.

d) Treeiningssøndag: Kyrkjemøtet ber om at ein vurderer 5 Mos 6,4-9 som tekst i første rekke, og at ein finn ein annan høveleg plass for Jesaja 42,5-10.

e) Olsok: Kyrkjemøtet ber om at Joh 12,24-26 vert nytta som evangelietekst i 1. rekke.

e) 15. søndag i treeiningstida: Kyrkjemøtet ber om at teksten frå 5 Mos 19 vert utvida til versa 1-6.

f) 16. søndag i treeiningstida. Kyrkjemøtet ber om at tekstene i tredje rekke vert vurderte på nytt.

g) Kyndelsmesse: Kyrkjemøtet ber om at Sal 121,5-8 vert nytta som poetisk tekst denne dagen.

h) Kyrkjemøtet ber om at det vert sett opp ei tekstrekke for Reformasjonsdagen, 31.10.

7. Nye forteljingar

a) Kyrkjemøtet ber om at forteljingsteksten på 6.søndag i openberringstida og forteljingsteksten på 6.søndag i påsketida, vert bytta ut med ei anna forteljing

b) Kyrkjemøtet ber om at ein finn plass til desse forteljingane:

- Forteljinga om David og Goliat
- Bryllaupet i Kana
- Jesus stiller stormen

8. Kyrkjemøtet ber om at det blir utarbeidd ein minikanon med hovudtekstar for kyrkjeåret. Kyrkjemøtet ber om at dette arbeidet blir framskunda slik at ein rekk å handsame ein slik kanon i Kyrkjerådet etter reglane om forsøkssaker, innan ny tekstbok vert teke i bruk 1. søndag i advent 2011.

9. Kyrkjemøtet peikar på at det er fyrste gongen det er utarbeidd tekstar for Samefolkets dag og oversender oppmodinga frå Samisk kyrkjeråd om at arbeidet med å omsetje alle tekstane i tekstboka til dei tre samiske språka vert prioritert.

10. Kyrkjemøtet ber om å få saka attende til endeleg vedtak i 2011.